

Secundaire botten.

Alleen de botten met pathologie of bijzonderheden worden beschreven. De conservering van het secundaire botmateriaal is matig. Er zijn tekenen dat de botten in het verleden verplaatst zijn: er zijn veel beschadigingen en haksporen op de botten aangetroffen die niet recent zijn. Het zijn echter ook geen peri-mortem haksporen. Er zijn botten van mannen, vrouwen en kinderen aanwezig. Het aandeel botten van onvolwassen individuen is relatief klein. Er zijn vooral veel grote botten aanwezig en minder kleine botten zoals wervels en ribben. Er zijn ook wat dierlijke botten aangetroffen (waaronder botten van een rund met slachtsproen en botten van mogelijk een kat) en nagels van kisten. De beschreven botten kunnen compleet zijn of een deel van het bot.

Secundair bot werkput 1 vlak 1

- Een femur met een zone remodeled bone distaal
- Een distale femur met bot op het gewrichtsvlak
- Een femur met remodeled bone
- Een proximale clavicula met een erge enthesopathy
- Een distale clavicula met ER
- Een onvolgroeide calcaneus met woven bone
- Een onvolgroeide distale humerus met woven bone en een enthesopathy
- Een eerste rib met verbeende ligamenten
- Een rib met ER op het gewrichtsvlak
- Een bekkenkom met erge ER en subchondral cysts: POA

Secundair bot werkput 2 vlak 1

- Twee tibiae met remodeled bone
- Een fibula met proximaal een enthesopathy met veel extra bot
- Een mannelijke onderkaak met AM verlies en cariës
- Vijf schedelfragmenten met zeer grillig bot aan de binnenzijde door een ontsteking of ouderdom, waarschijnlijk van hetzelfde individu
- Een onvolgroeide humerus van 12,5 cm lang
- Een onvolgroeide tibia
- Een femur met lipping op de greater trochanter
- Een lumbale wervel met SN
- Een schedeldeel met lichte cribra orbitalia
- Een schedeldeel met endocraniële depressies
- Een schedeldeel met biparietal foramen
- Een fragment bot met woven bone
- Een MT met proximaal POA: erge ER en MO

Secundair bot werkput 3 vlak 1

- Een bekken met een ontsteking
- Een onvolgroeide femur

- Een onvolgroeide tibia met wovon bone
- Een fragment bot met erge wovon bone
- Een tibia met wovon bone
- Een schedeldeel met een parietal foramen
- Een schedeldeel met endocraniële depressies

Secundair bot werkput 5 vlak 1

- Een onderkaak met ernstige calculus, AM verlies en pijprokersslijtage
- Vier schedeldelen met grillige botvorming aan de binnenzijde en gaatjes in de adergroeven
- Een bekkenkom met ER en MO
- Een schedel met grote suturebotten
- Een fibula met wovon bone
- Een tibia met wovon bone
- Een schedeldeel met dichte schedelnaden

Secundair bot werkput 2, 5, 7, 8, 9 en 10 (samen verzameld)

- Een SI-gewricht met erg grillig bot door ouderdom
- Een onvolgroeide tibia
- Een tibia met remodeled en wovon bone
- Een lumbale wervel met VOA: EB, ER, CV
- Een sacrum met EB: VOA
- Een 5e lumbale wervel die waarschijnlijk bij hetzelfde individu hoort met erge EB: VOA
- Zes ribben met botvorming aan de binnenzijde, waarschijnlijk van hetzelfde individu
- Een thoracale wervel met SN
- Een distale clavicula met ER
- Een distale clavicula met EB en ER: POA
- Een schedelfragment met endocraniële depressies
- Een proximale femur met bot op de gewrichtskop
- Tandem met calculus, pijprokersslijtage en lichte lijn emailhypoplasie. Een hoektand met grote wortel is waarschijnlijk van een mannelijk individu
- Een bekkenkom met ER en MO
- Een scapula met erge ER op het glenoid: POA
- Een SI-gewricht met een ontsteking
- Een thoracale wervel met VOA: EB, ER, MO, CV
- Een schedelfragment met wormian bones
- Een schedelfragment van een kind met een metopic suture en wovon bone op het frontale bot aan de buitenzijde
- Een onvolgroeide femur
- Een MC met proximaal ER
- Een ribje een een clavicula van een klein kind

Secundair bot werkput 11 vlak 1

- Een humerus met woven bone onder de kop
- Een humerus met distaal POA: veel MO
- Twee femori met woven bone
- Een schedel met een enorme adergroef
- Een tibia met lichte buiging en remodeled bone
- Twee humeri met distaal woven bone
- Twee schedelfragmenten met endocraniële depressies
- Vier schedelfragmenten met (bi)pariëtaal foramen
- Een schedelfragment met een incabone
- Een bekkenkom met erge ER
- Een SI-gewricht met een ontsteking
- Een femur met buiging door rachitis
- Een proximale ulna met lipping
- Een proximale MC met een gat, mogelijk door jicht
- Een onderkaak met cariës, periodontitis en AM verlies
- Een bovenkaak met een abces
- Een ulna met woven bone
- Drie tanden met erge EH, cariës en pijprokersslijtage, van hetzelfde individu
- Zeven tanden met erge EH: voortanden onderkaak en bovenkaak, premolaren en hoektanden, van hetzelfde individu
- Een lumbale wervel met SN
- Een bovenkaak met pijprokersslijtage
- Een thoracale wervel met een hernia
- Een bovenkaak met AM verlies, een abces en ernstige alveolaire atrofie
- Een schedelfragment met botvorming aan de binnenzijde
- Een onderkaak met AM verlies
- Een bovenkaak met AM verlies
- Een onderkaak met AM verlies en erge slijtage
- Een atlas met dubbele gewrichtsvlakjes R
- Shovel shaped incisiven bovenkaak met cariës
- een premolaar uit de bovenkaak met twee wortels
- vijf (hoek)tanden met pijprokersslijtage
- Een fragment ulna/radius met woven bone
- Een fibula met woven bone
- Een onderkaak met veel AM verlies
- Een derde molaar met cariës
- Een voortand uit de bovenkaak met ernstige slijtage
- Een tand met cariës

Secundair bot werkput 13:

- Drie tibiae met *woven bone*
- Een schedel met *woven bone* aan de binnenzijde, open schedelnaden (20-40 jaar), maar wel erge endocraniële depressies.

- Twee tibiae met (ernstige) remodeled bone
- Drie heupkommen met (ernstige) POA
- Twee distale femori met osteochondritis dissecans
- Wervel met DDD: SN, ER en MO
- Een onvolgroeide wervel met SN
- Een proximale clavicula met POA
- Een proximale ulna met MO
- Een proximale ulna met lipping
- Een onderkaak met AM verloren elementen en een abces
- Zeven schedeldelen met endocraniële depressies
- Een distale humerus met POA: EB en MO
- Een scapula met POA op het acromion: ER en EB
- Twee thoracale wervels met DDD en ontsteking van het wervellichaam
- Een fibula met remodeled bone
- Twee radii die verdikt zijn door woven bone
- Een schedelfragment van een kind
- Twee femori met remodeled bone
- Een lumbale wervel met DDD en VOA
- Een tibia met proximaal osteochondritis dissecans
- Drie thoracale wervels met DDD: ER, EB op het wervellichaam, hernia
- Er zijn veel robuuste femori aanwezig met een geprononceerde linea aspera.
- Twee schedeldelen met een parietal foramen
- Een MC2 met distaal POA: EB, MO, ER
- Een tibia met proximaal een enthesopathy (cortical defect)
- Een processus mastoïdeus met gaten
- Een MC3 met proximaal POA: ER, EB, MO
- Twee schedelfragmenten met een ontsteking aan de binnenzijde van het occipitale bot
- Een distale ulna met POA
- Een bekken met woven bone
- Een bovenkaak met een ontsteking aan het verhemelte
- Een bekken met mogelijk een genezen breuk
- Een distale clavicula met POA
- Een calcaneus met woven bone
- Een schedelfragment met woven bone aan de binnenzijde
- Een vingerkootje met woven bone
- Twee schedelfragmenten met grillig bot

Secundair bot werkput 21

- Schedelfragment met botvorming aan de binnenzijde

Secundair bot werkput 22

- Een schedelfragment met wormian bones
- Een ribje van een kind

Secundair bot werkput 37

- Twee femori met ernstige osteomyelitis, waarschijnlijk van een mannelijk individu. De mergholte is niet dichtgegroeid. De snailtrackachtige botvorming wijst op tertiaire syphilis.

Secundair bot werkput 42

- Een tibia met osteomyelitis door syphilis of Paget's disease. De mergholte is dicht gegroeid. Mogelijk hoort deze tibia bij de twee humeri van werkput 43
- Een bovenkaak van een man met cariës
- Een onderkaak van een vrouw met veel AM verlies en een abces

Secundair bot werkput 43

Mogelijk zijn dit botten van één individu: een schedel, twee humeri, een bekken, fibula en femur.

- Ernstige osteomyelitis van de distale humerus links en rechts, mogelijk door tertiaire syphilis.

Secundair bot werkput 44

- Een schedel met endocraniële depressies, waarschijnlijk van een mannelijk individu
- Een bovenkaak met cariës, een abces, AM verlies en een ontsteking
- Een lumbale wervel met SN
- Een femur met distaal osteochondritis dissecans
- Een stuk bekken met een fragment stof erop
- Schedeldelen met gesloten schedelnaden

Secundaire botten zonder putnummer:

- Een schedel met endocraniële depressies en hyperostosis frontalis interna.
- Een humerus met woven bone
- Vier tibiae met remodeled bone
- Twee femori met remodeled bone
- Een bekkenkom met POA en een gat door slechte fusie bekkendelen
- Een onvolgroeide femur met woven bone
- Een misvormde femurkop met onduidelijke oorzaak
- Drie schedeldelen met botvorming aan de binnenzijde
- Negen schedeldelen met endocraniële depressies
- Een heupkom met osteochondritis dissecans
- Een bekken met mogelijk een geheelde breuk
- Twee distale ulnae met POA
- Een thoracale wervel met SN
- Twee distale claviculae met POA

- Drie proximale claviculae met een enthesopathy (cortical defect)
- Drie tibiae met woven bone
- Vier MT met POA en ontsteking en twee tarsalia met een ontsteking: deze horen waarschijnlijk bij één individu dat mogelijk jicht had
- Twee lumbale wervels met VOA
- Een femur met een fossa van Allen
- Een distale humerus met een enthesopathy (cortical defect)
- Een calcaneus met spurring
- Een onderkaak met AM verloren elementen, een abces en alveolaire atrofie
- Twee distale radii met POA
- twee schedeldelen met hyperostosis frontalis interna
- een humerus met een septal aperture
- een bekkenrand met lipping
- Een bovenkaak met alle elementen AM verloren
- Een teenkootje van een grote teen met een ontsteking waarbij het distale deel ingedeukt is.
- Een distale femur met POA
- Een onderkaak met alle elementen AM verloren en erge alveolaire atrofie
- Een tibia met mogelijk lichte rachitis
- Een tibia met proximaal een bothaakje
- Een processus mastoïdeus met gaten, mogelijk ontsteking
- Een tibia met osteomyelitis of Paget's disease: de mergholte is dichtgegroeid
- Een schedeldeel met erge botvorming aan de binnenzijde van de processus mastoïdeus
- Een femur met erge remodeled bone. Het bot is erg zwaar geworden. Waarschijnlijk geen Paget's disease want de mergholte is nog open.
- Een schedeldeel met lichte cribra orbitalia
- Een femur met een enorme linea aspera: mogelijk een soft tissue trauma waarbij de bovenbeenspier (deels) is afgescheurd
- Een patella met osteochondritis dissecans of ER
- Een thoracale wervel met een hernia en necrose van de rand: DDD
- Een scapula met een geheelde fractuur
- Twee fibulae met remodeled bone
- Een cervicale wervel met DDD
- Een schedeldeel met een grillige binnenzijde
- Een vrouwelijk bekken met een onvolgroeide bekkenrand met een erge ontsteking met woven bone op de voor- en achterzijde. Het SI-gewricht is verdwenen, mogelijk PM. Twee fragmenten fibula met erge woven bone en een tibia met osteomyelitis horen mogelijk bij hetzelfde individu: een jonge vrouw met osteomyelitis aan het been.
- Een tibia met een hakspoor en woven bone erop. Dit is dus mogelijk een peri-mortem wond.
- Een femur met woven bone
- Een mannelijke onderkaak met AM verlies, een abces, calculus en pijprokersslijtage